

मममेव खुरेपशुविशेषखुरेमहामून्येकलाषोडशोभामः ॥ २५ ॥ एवं सस्यानामपि सप्तममेवांशद्वरेत् ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ कुर्वीत संचयानित्यपकृत्यते धार्मिकः कर्मप्रधानः न तु भोगलोभप्र

वैश्यस्यापि हियो धर्मस्तं ते वक्ष्यामि शाश्वतं ॥ दानमध्ययनं यज्ञः शौचेन धनसंचयः ॥ २१ ॥ पितृवत्यालये द्वैश्वो युक्तः सर्वान्यशूनिह ॥ विकर्मतद्भवेदन्यत्कर्म यत्स
समाचरेत् ॥ २२ ॥ रक्षया सहितेषां वै महत्सुखमवाप्नुयात् ॥ प्रजापतिर्हि वैश्याय सृष्ट्वा परिददौ पशून् ॥ २३ ॥ ब्राह्मणाय च राज्ञे च सर्वाः परिददे प्रजाः ॥ तस्य वृत्तिं
प्रवक्ष्यामि यच्च तस्योपजीवनं ॥ २४ ॥ षण्णामेकां पिवेद्रेनुं शताच्च मिथुनं हरेत् ॥ लब्ध्वा च सप्तमं भागं तथा शृंगे कलाखुरे ॥ २५ ॥ सस्यानां सर्वबीजानामेषां
वत्सरीभृतिः ॥ न च वैश्यस्य कामः स्यान्न रक्षेयं पशूनि ॥ २६ ॥ वैश्ये चेच्छ्रुतिना न्येन रक्षितव्याः कथंचन ॥ शूद्रस्यापि हियो धर्मस्तं ते वक्ष्यामि भारत ॥ २७ ॥
प्रजापतिर्हि वर्णानां दासं शूद्रमकल्पयत् ॥ तस्माच्छूद्रस्य वर्णानां परिचर्या विधीयते ॥ २८ ॥ तेषां शुश्रूषणा चैव महत्सुखमवाप्नुयात् ॥ शूद्र एतान्परिचरेन्नीवर्णा
ननु पूर्वशः ॥ संचयांश्च न कुर्वीत जातु शूद्रः कथंचन ॥ पापीयान् हि धनं लब्ध्वा वशं कुर्याद्गरीयसः ॥ ३० ॥ राज्ञा वा समनुज्ञातः कामं कुर्वीत धार्मिकः ॥ तस्य वृत्तिं
प्रवक्ष्यामि यच्च तस्योपजीवनं ॥ ३१ ॥ अवश्यं भरणीयो हि वर्णानां शूद्र उच्यते ॥ छत्रं वेष्टनमौशीरमुपानद्वज्रजानि च ॥ ३२ ॥ यातयामानि देयानि शूद्राय परि
चारिणे ॥ अधार्याणि विशीर्णानि वसनानि द्विजातिभिः ॥ ३३ ॥ शूद्रायैव प्रदेयानि तस्य धर्मधनं हितम् ॥ यंच कंचिद्विजातीनां शूद्रः शुश्रूषुराव्रजेत् ॥ ३४ ॥ क
ल्प्यांते न तु ते प्रादुर्दृष्टिर्धर्मविदो जनाः ॥ देयः पिंडो न पत्याय भर्तव्यौ वृद्धदुर्बलौ ॥ ३५ ॥ शूद्रेण तु न हातव्यो भर्ता कस्यांचिदापि ॥ अतिरेकेण भर्तव्यो भर्ता द्रव्य
परिक्षये ॥ ३६ ॥ न हि स्वमस्ति शूद्रस्य भर्तृहार्यधनो हि सः ॥ उक्तस्त्रयाणां वर्णानां यज्ञस्तस्य च भारत ॥ स्वाहाकारवषट्कारौ मंत्रः शूद्रेण विद्यते ॥ ३७ ॥

धानः ॥ ३१ औशीरं वेष्टनं वीरणमूलकृताच्छदिः ॥ ३२ ॥ यातयामानि मुक्तभोगानि जीर्णानीति यावत् ॥ ३३ ॥ द्विजातीनां मध्ये यंच कंचित्पति ॥ ३४ ॥ तेन द्विजातिना ॥ ३५ ॥ अतिरेकेण स्वकुटुंबपो
षणादाधिक्येन भर्ता पोष्टा ॥ ३६ ॥ अन्यत्र भृत्यार्जितमपि धनं शूद्रस्य स्वामिनेव हार्यं यथोक्तं त्रय एवाधनाराजन्भार्यादासस्तथा मुतः यत्ते समधिगच्छंति यस्यैते तस्य तद्धनमिति तस्माद्युक्तमुक्तं भर्तृहार्यधनो
हिस इति तस्य च शूद्रस्य चामंत्रको यज्ञोस्तीत्यर्थः ॥ ३७ ॥